

БӨЛІМ: БАЛАБАҚША

« Жыл мезгілдеріне саяхат »

<p>ЖАРИЯЛАНДЫ 11.08.2020</p>	<p>ТІРЕК СӨЗДЕР ата-анаға кеңес, ата-анамен жұмыс, бала дамуы, балабақша, балабақша әдістемесі, балабақша бағдарламасы, балабақша қазақша, балабақша тәрбиешісі, балалар дүниесі, балалар ойыны, балалар тәрбиесі, балалар үшін, балалармен жаттығу, балалармен жұмыс, балалармен тәрбие, баланың дамуы, дамыту ойындары, ерте даму, ерте оқу, креативті тәрбие, қимылды ойындар, логопед, мектепке дейінгі тәрбие, ойын әдістемесі, педагогика, сенсорлық даму, сөйлеуді дамыту, тәрбие және оқыту, тәрбиеші, тіл дамыту</p>	<p>СІЛТЕМЕ https://bilimger.kz/79542/</p>
---	--	---

Білім беру саласы: « Таным»

Ұйымдастырылған оқу қызметінің түрі: « Жаратылыстану»

Тақырыбы: « Жыл мезгілдеріне саяхат »

Мақсаты: Балаларға табиғаттағы құбылыстар жөнінде жалпылама және нақты түсініктерді қалыптастыру. Жылдың төрт мезгілін айыра білу дағдыларын бекіту.

Дамытушылық: Балалардың сөздік қорын, ауызекі сөйлеу мәдениетін жетілдіру. Есте сақтау қабілетін арттыру. Зейінділікке, ұстамдылыққа, тапқырлыққа баулу.

Тәрбиелік: Балаларды табиғатты қорғауға, оның сұлулығын сезіне білуге тәрбиелеу.

Көрнекі құралдар: Табиғат бейнеленген сурет, жыл мезгілдері мен ерекшеліктеріне арналған үлестірмелі суреттер, ақ қағаз, қайшы, желім, түрлі — түсті қағаз, майлық.

Әдіс - тәсілдер: Әңгімелесу, түсіндіру, жұмбақ жасыру, салыстыру, пән аралық байланыс

Сөздік жұмысы: Времена года, зима, весна, лето, осень, сезонные изменения

Оқу қызметінің кезеңдері

Тәрбиешінің әрекеті

Балалардың іс — әрекеті

<p>Мотивациялық– қозғаушылық</p>	<p>I Ұйымдастыру кезеңі. Балалар бауу музыка өуенімен залға кіріп, шеңберге тұрады.</p> <p>Шаттық шеңбері. Арнайынап ата берсін таңаңыз. Баримздің жана берсін бағыңыз. Шаттық сыйлап бірмізге бірміз. Қуанышты өтсін бүгінгі біздің күніміз!</p> <p>Тәрбиеші: Балалар айтыңдаршы, бір жылда неше мезгіл бар? Неше ай бар? Еңдеше, мезгіл айларға арналған тапқақтарымызды айтайықшы.</p> <p>Көктем: Көп оқыған, көп көрген Күнін нәнді өткерген, Басталады жыл басы Нұр сипатты көктемнен</p> <p>Наурыз келді. Жыл жірді, Күн шөлшеді, күнбірші. Көгер блдің жана жыл, Кім блмеді кім блді?</p> <p>Сәуір келді. Көк шықты, Жердің тоңы көлсіпті Ботқандар тайрандап, Қошқандар оттықты.</p> <p>Мамыр келді. Майдай нұр, Жайнайды күз, жайнайды ұл, Қатпай кетті бақшада Күндей гүл мен айдай гүл</p> <p>Жаз Көктемнен соң жаз келер, Жер құлпырып, сәндерер Қыс қысымын көргендер, Есін жиып әлденер.</p> <p>Маусым келді. Мап-манғаз, Жан –жануар болған мап, Жасыл әлем, көк аспан, Осы екен гөй арқан жаз?</p> <p>Шілде келді, шілдігір, Аспан болмас бұлаңгер, Шілдеді гөй шәптер де, Күн жаусайшы бүгін бір!</p> <p>Тамыз келді Таң нұрлы Жер қайтадан жаңғырды Бір күні бар шуақты Бір күні бар жаңбырлы</p> <p>Қыз Жазадан кейін қыз келер, Қыз қадірін білген ел, Жазғы жасыл жапырақ Қызыл, сары түрге өнер.</p> <p>Қыркүйек пе? Ғажал бұл, Балапанды санап тұр, Бара жатқан бақшаға Басе маз бол қарап тұр.</p> <p>Қазан келді. Қара жел, Қара желім, соға бер Қазан- қазан толған кез, Еліме құт болса кер!</p> <p>Қараша ма? Қараша, Тамаша емес ол аса Жаурап, тоңап талшыбық, Жылар желім балаша.</p> <p>Қыс Қуаден кейін қыс келер, Қызыл аяз тістенер, Сурет салар қараумен, Жасай алмас еш шебер</p> <p>Келген мынау- Желтоқсан. Қар бораған, жел соққан, Жылым білгі қалпты-ау Он екі рет толғатқан!</p> <p>Қаңтар келді. Қар қалың, Әптің әлем бар маңым, Күн суылап кетсе де Мен бөкшадан қалмадым.</p> <p>Ақпан келді. Ақ боран, Ақ боранға шат болам «Топбаймын, деп -аязда!» Достарыма көктемнен.</p> <p>Тәрбиеші: балалар, сәндер білесіңдер ме, әр жыл мезгілінің өзіне сәйкес түсі бар. Ақ- қыс мезгілі. Жасыл- көктем мезгілі. Қызыл –жаз мезгілі. Сары- күз мезгілі. Осы түстерге байланысты мына қоратпғын ішіндегі жыл мезгілдеріне байланысты фишкаларды алып, үстелдерге жайғасыңдар.</p>	<p>Балалар шаттық шеңберін қимылмен көрсетті.</p> <p>Бір жылда 4 мезгіл бар. 12 ай бар.</p> <p>Амина</p> <p>Назик</p> <p>Аймерін</p> <p>Сабира</p> <p>Нұрсұла</p> <p>Ә.Амина</p> <p>Диана</p> <p>Даяна</p> <p>Айсұлу</p> <p>Мирас</p> <p>Ерасыл</p> <p>Мұхаметжан</p> <p>Диас</p> <p>Алихан</p> <p>Уалихан</p> <p>Нұржан</p>
---	--	--

<p>Ұйымдастырушылық -ізденістік</p> <p>Ғажайып сәт. (табедең концерттер салынған қорал түседі) -Балалар қараңдаршы, мынау не? Бұны кім жіберді екен? Ішін ашып көрейік. Бұл қорал бізде «жыл атайдан» келіпті.</p> <p>Ішінде әртүрлі конвертке салынған, сендерге арналған сұрақтары және тосынсайы бар екен. Ол қандай тосынсай екенін білу үшін сендер сұрақтарға жауап берулерің керек. Бірінші қай конверттен бастайтынымызды жұмбақ арқылы шешейік:</p> <p>Шанамен зырлап келетін, Шаңғы, қонқы тебетін, Ақшала жасап ойнайтын, Қай мезгіл деп ойлайсың? (Слайдтан қыс мезгілінің суреті шығады.)</p> <p>Ендіше ақ үстелге арналған сұрақтар:</p> <p>Қазір бізде қандай жыл мезгілі? Қыс мезгілінде неше ай бар?</p> <p>Қысқы ойын түрлерін атап беріңдерші.</p> <p>Қыста қандай мерекелер бар?</p> <p>Қыс туралы өлең: О, алақай, қыс келді, Ауылға, қалаға, Бір қирақса түксе енді, Тау да, орман да, дала да. Қандай асем, дала аппақ, Айналаң бәрі аппақ, Мұз үстінде заулағым, Құлағатан қырат сал.</p> <p>— Жазсы, енді келесі жұмбақты тыңдаңдар. Бұлтты айдай желдеткен, Нәсерлеткен, солдеткен, Шашық кеші ойнайтын, Қай мезгіл деп ойлайсың? (Слайдтан көктем мезгілінің суреті шығады) Көктем мезгілінде неше ай бар?</p> <p>Көктемгі еңбек түрлерін атап беріңдерші.</p> <p>Көктем мезгілінде алғашқы жер бетіне шығатын қандай гүл?</p> <p>Көктемде қандай мерекелер бар?</p> <p>Көктем туралы өлең: Қар су болып көнеді, Қалды дала жалаңаш. Күн нұраны көнеді, Бұрың атып бар ағаш. Келіп көктем құстары Бау, башада ән салады. Оларды жас достары Іні жасап қарсы алады. — Енді көрсеті жұмбақты тыңдаймыз. Қойның топы жеміске, Көк мақасы егесте, Көбелек қуып ойнайтын, Қай мезгіл деп ойлайсың? (Слайдтан жаз мезгілінің суреті шығады)</p> <p>Жаз мезгілінде неше ай бар?</p> <p>Жазғы еңбек түрлерін атап беріңдерші.</p> <p>Өрік пен құлпнай қай мезгілде піседі? Жазда қандай мерекелер бар?</p> <p>Жаз туралы өлең: Жазда жаз келді, Қаңқылдап қаз келді. Сән нәді түлдермен, Далаға түрленген. Қанатын қаз жайған, Мезгілден мол үміт. Балалар мөз-мейрам, Өзенге шоңылып.</p> <p>Ал енді соңғы жұмбағымыз: Жыл — төрт болатын, Қанбаға астық толатын, Қазып қарған ойнайтын, Қай мезгіл деп ойлайсың? (Слайдтан күз мезгілінің суреті шығады) Күз мезгілінде неше ай бар?</p> <p>Күзгі еңбек түрлерін атап беріңдерші.</p> <p>Күз мезгілі неше кезеңге бөлінеді?</p> <p>Күзде қандай мерекелер бар?</p> <p>Күз туралы өлең: Күстар қайтты ән салып, Сән-сары ала күз келді. Тір, нәзіксі, қарсы алып, Бақшамыз біздерді. Солған тартты гүл өңі, Жердің жасыл кілемі. Сары түске бойлады, Тайбағатын рені.</p> <p>Жарайсыңдар балалар! Өте тамаша! Сендер сұрақтарға дұрыс жауап бердіңдер. Енді Жыл атайдан тосынсайы қабыл алыңдар. Бұл Жыл атайдан «төрт баласы» атты ертегі, мұңият тыңдайық.</p> <p>Ертегіден кейін балаларға сұрақ қою:</p> <p>Ертегі не жайында айтылған? Жыл атайдан қанша баласы бар екен? Ертегіде қандай мезгілдер туралы айтылған?</p> <p>Балалар, осы ертегіде айтылған әр жыл мезгіліне байланысты болатын өзгерістерді маусымдық өзгерістер- деп атаймыз. Маусымдық өзгерістердің жанын табиғатқа тиігіз ақпалы зор. Көктемде жан-жануарлар мен өсімдіктер тіріліп, тіршілік басталады. Жануарлардың кейбір түрі жаз, күз мезгілдерінде азықтарын жинап, қыста қысқы ұйыға кетеді. Адамдар да әр маусымдық өзгерістерге байланысты киім киеді. Көктемде жерді жырттып, дәнді-дақылдар мен көкөністерді, жемістерді отырғызып, жазда күтіп-баптап, күзде жинап алады.</p> <p>Д/ойын: «жыл мезгілдеріне саяхат» Шарты: Тақтаға төрт мезгілдің суреті ілінеді, балалар сиқырлы дүрбі арқылы өздеріне ұнаған мезгілді таңдап, ерекшеліктерін айтып береді.</p> <p>Сергіту сәті. Көктем келді құатты, Қар ерді, су ақты. Күстар келді ән салып, Тыңдаймыз біз тамсанып. Көрікті қой жаз деген, Шаптер өсіп тұрады. Көбелекпен көбелек Гүлге барып қонады. Сары алтандай айнала Күлім қандай тамаша! Дала жаңбыр болса да, Біз ойнаймыз шаттана! Айналым аппақ қар, Аппақ қарда балалар, Ойнайды олар аласа, Бір-бірімен жарыса.</p> <p>Д/ойын: «ішіне, сыртына». Шарты:(тақтадағы берілген шеңбердің ішіне жыл мезгіліне байланысты суреттерді, ал сыртына қатысы жоқ суреттерді қыстырады).</p> <p>Балалар, біз бүгін жыл мезгілдері, олардың ерекшеліктері туралы әңгімеледік, енді осы әр мезгілдің қайталанбас ерекшеліктерін қағаз бетіне түсірейік. Апликация (әр ер үстел жыл мезгілдеріне байланысты аппликациялайды, ақ үстел- қыс мезгілін, жасыл үстел- көктем мезгілін, қызыл үстел- жаз мезгілін, сары үстел- күз мезгілін бейнелейді) Балалардың жұмыстарын тақтаға іліп, көрне ұйымдастыру.</p>	<p>Қыс мезгілі</p> <p>Қыс мезгілі.</p> <p>Қыс мезгілінде үш ай бар. Олар: желтоқсан, қаңтар, ақпан.</p> <p>Қысқы ойын түрлері: қармен атысу, қонқы тебу, шаңғы тебу, ақшала жасау, шанамен сырғанау.</p> <p>Қысқы мерекелер: желтоқсан- Тұңғыш Президент күні. 16- желтоқсан- тәуелсіздік күні. 1-қаңтар- жаңа жыл.</p> <p>Көктем мезгілі</p> <p>Көктем мезгілінде үш ай бар. Олар: наурыз, сәуір, мамыр.</p> <p>Көктемгі еңбек түрлері: жер жырту, егін егу, ағаш отырғызу, ағаштарды ақтау, гүл отырғызу.</p> <p>Көктемде алғаш жер бетіне шығатын бәйбешек гүлі</p> <p>Көктемгі мерекелер: 8-наурыз- аналар мерекесі. 22- наурыз- Ұлестың Ұлы күні наурыз мерекесі. 12-сәуір –Тарихшылар күні. 1-мамыр- Бірлік айттымақ күні. 7-мамыр -ұландар күні. 9- мамыр- жеңіс күні.</p> <p>Жаз мезгілі.</p> <p>Жаз мезгілінде үш ай бар: маусым, шілде, тамыз.</p> <p>Жазғы еңбек түрлері: гүлге су құю, түптерін қолқыту.</p> <p>Өрік пен құлпнай жаз мезгілінде піседі.</p> <p>1-маусым- балалар қорғау күні. 6-шілде- Астана күні. 30-тамыз- конституция күні.</p> <p>Күз мезгілі</p> <p>Күз мезгілінде үш ай бар: қыркүйек, қазан, қараша.</p> <p>Күзгі еңбек түрлері: жеміс жинау, жапырақтар сыпыру, егін ору.</p> <p>Күз мезгілі үш кезеңге бөлінеді: қыркүйек- алтын күз; қазан- жомарт күз; қараша- қоныр күз.</p> <p>Күзгі мерекелер: 1-қыркүйек-білім күні. 1-қазан-жарттар күні. 5-қазан-мұғалімдер күні.</p> <p>Төрт баласы бар. Ертегіде қыс, көктем, жаз, күз мезгілдері туралы айтылған</p> <p>Балалар маусымдық өзгерістерге байланысты түсініктерді мұқият тыңдады.</p> <p>Балалар өздері таңдаған мезгілдерін суреттеп бере алды.</p> <p>Балалар сөзіне байланысты қимылдар жасады.</p> <p>Ойын шартын түсініп, қызықты ойнай білді.</p>
--	---

Күтілетін нәтиже:

Нені білу керек: Табиғаттағы маусымдық өзгерістерді.

Нені игереді: Жыл мезгілдерін ажырата білуге.

Нені біледі: Жыл мезгілдеріне байланысты еңбек түрлерін, мерекелерді.

«Тірі және өлі табиғат» ойыны.

— Балалар, сендер жыл мезгілдерін таптыңдар, енді «Тірі және өлі табиғат» деген ойын ойнап жіберейік. Бұл ойында мен тір табиғатты айтқанда қол шапалақтайсыңдар, ал өлі табиғатты айтқанда аяқтарыңмен топылдатасыңдар. Дөңгеленіп тұрайық.

— Қарлығаш.(Қол шапалақтау)

- Тау. (Аяқпен топылдату)
- Ағаш. (Қол шапалақтау)
- Күн. (Аяқпен топылдату)
- Қоян. (Қол шапалақтау)
- Су. (Аяқпен топылдату)
- Ал енді балалар біз екі топқа бөлініп өзімізге ұнайтын жыл мезгілдеріне байланысты 1 топ жапсырамыз, ал 2 — ші топ сурет саламыз.
- Балалар мына жерде алдын ала боялған қағаздар бар, қыс және көктем мезгіліне көкшіл қағаз, күз мезгіліне сарғыш қағаз, ал жаз мезгіліне жасылдау қағазды таңдаймыз.
- Музыка ақырындап ойнап тұрады. (Балалардың жұмыстары)
- (Балалардың салған және жапсырған суреттерін тақтаға ілу)
- Дидактикалық ойын «Жыл мезгілінің бөлігін тап»
- Балалар шашылып жатқан бөліктерін құрау арқылы 4 жыл мезгілін шығарады. Кім қандай жыл мезгілін құрағанын айтып береді.
- Балалар тақтада сендердің салған, жапсырған суреттеріңді ліп қойдық.
- Қане қай сурет ең әдемі шыққан, өздерің айтыңдаршы. Балаларға талдату.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.